

Evaluation of urban residential quality components (Case study of Shahid Keshvari town, Isfahan)

Hamidreza Varsi¹ , Atiyeh AliAkbari²

1. Professor, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran. (Corresponding author) E: h.varesi@geo.ui.ac.ir

2. PhD student in Geography and Urban Planning, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E: aliakbari@geo.ui.ac.ir

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords

Satisfaction
Residence
Residential Quality
Shahid Keshvari Town

With the emergence of environmental crises, environmental quality has been recognized as an important part of the overall concept of quality of life. This concept is assumed to be a comprehensive reflection of a person's sense of health, including all factors that contribute to human satisfaction. Measuring the degree of spatial satisfaction of the residential pattern and residential complexes includes a wide range of physical, socio-cultural components that reflect the value of the quality of the residential environment and residence. In order to ensure social growth, the housing sector includes not only the residential unit itself, but also its surrounding environment. Assessing the level of satisfaction of residents can be effective in measuring the extent to which urban projects achieve their goals, and the results of such research can be used to improve the quality of the living environment. Therefore, the purpose of this research is to measure and develop a conceptual model of quality of life in Shahid Keshvari Town, Isfahan, based on housing indicators, so that the type of realization is applied and the realization method is descriptive-analytical, and the information collection is also done through field library studies and questionnaires. In the present study, 31 indicators have been determined in 5 dimensions: physical, social, economic, environmental and managerial, and the number of samples was determined using the Cronbach's alpha method, and the number is 384 samples. SPSS and AMOS software have been used in the analysis section. The results show that Shahid Keshvari Town has a good fit in the proposed indicators and models.

Article History:

Received:

12 FE 2025

Received in revised form:

17 AU 2025

Accepted:

20 AU 2025

Available online:

23 AU 2025

Citation: Varsi, H. & AliAkbari, A. (2025). Evaluation of urban residential quality components (Case study of Shahid Keshvari town, Isfahan), *Journal of Geography*, 23 (85), 21-39.

 <http://10.22034/jiga.2025.2053327.1379>

© The Author (s).
article under the CC BY NC license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Publisher: Iranian Geographical Associati This is an open access

Extended Abstract

Introduction

Housing, as a platform for human life, interacts with other aspects of his life. Each residential area should be built according to different family structures and different spatial and social needs, and should present a unique environment with its own spatial and social characteristics. In recent decades, due to the increasing demand for housing in Iran, many efforts have been made to provide housing, but what has generally been ignored is the qualitative aspects of buildings, along with their quantitative increase. The term quality has a broad meaning, so that different definitions can be given that express different indicators of it; therefore, in order to achieve desirability in the field of housing, qualitative indicators should be examined in housing planning studies along with quantitative development. The quality of the urban residential environment is usually measured through subjective indicators obtained from surveys and assessments of citizens' perceptions and satisfaction with urban life and their residential environment, or by using objective indicators obtained from secondary data.

Methodology

His research, with regard to the subject matter, "Evaluation of urban residential quality components (the study area of Shahid Keshvari town, Isfahan) is of an applied and developmental type in terms of purpose, descriptive-analytical in terms of research type, and survey research method, and exploratory studies in the form of library and field studies have been used to implement it. In this study, the data collection tool is a questionnaire, the validity of which has been confirmed by consulting with relevant professors and experts. The statistical population includes citizens living in Shahid Keshvari town, Isfahan, and the Cochran formula was used, and the questionnaire was distributed and completed among 384 citizens of Shahid Keshvari town. Also, a field survey method was used to measure subjective indicators. For this purpose, the questionnaires were graded based on the Likert scale indicating complete satisfaction to dissatisfaction. After collecting information in the form of a questionnaire, this data was entered into the SPSS software environment and then coded and analyzed. In this study, to measure satisfaction in each of the indicators mentioned and also, their ranking was done using the structural equation method, which used AMOS software to perform the analysis. In this method, an attempt was made to statistically analyze the five main research variables and research indicators in detail.

Results and Discussion

This section, the relationships between the variables of the conceptual model of the qualitative part of the research are analyzed using the data obtained from the questionnaire in the quantitative part and with the help of the structural equation modeling method. According to the model test in AMOS software, the fit indices were not at the desired level and 3 paths were added to the model in order to modify the conceptual model of the research. Finally, according to the results of Table 1, all the fit indices of the model were at the desired level and indicate the suitability of the proposed model. The standardized regression coefficient expresses the effect of each component on the quality of life variable in Shahid Keshvari town. According to the results, the management variable with a regression coefficient ($1 > \text{standardized regression coefficient} > 0.8$) has the most effects and a strong and positive correlation with the quality of life in Shahid Keshvari town of Isfahan. Also, physical, social, economic and environmental variables with regression coefficient ($0.8 > \text{standardized regression coefficient} > 0.6$) have strong and positive effects and correlations with the quality of life in Shahid Keshvari Town. This result means that by making positive changes in these components, we can expect to improve the quality of life in Shahid Town. In evaluating the correlation between the variables, it was determined that the relationship between the management variable and physical and social variables is at the level of ($0.8 > \text{Correlation} > 0.6$), which indicates the existence of a positive and strong relationship between these variables. According to the T-statistic and the significance level ($\text{Sig} < 0.05$) obtained for each of the 31 studied indicators, the two indicators k2 (quality of roads and sidewalk lighting) and z4 (traffic situation within the Shahid Keshvari town) are not at a significant level, therefore they do not have an effect on the quality of life in Shahid Keshvari town and do not have an effect in the conceptual model of this study.

Conclusion

Environmental quality is not just a quantitative and technical concept, but is also related to qualitative concepts such as quality of life, diversity of social space, social activities, spatial dependencies and urban identity. The influential components of urban environmental quality such as environmental health, security, social interactions, diversity of cultural activities, support for the local economy, appropriate access, increasing the physical quality of the environment, etc. play a significant role in citizens' satisfaction with urban public spaces. In the present study, the status of residential quality in Shahid Keshvari Town, Isfahan, has been evaluated, which has been examined in 5 physical, environmental, economic, social and managerial dimensions and 31 indicators, and the results of the research using the structural equation method show that all indicators are at a desirable level.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the author approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Author declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

References

- 1) Ahmadi, P. & Charejoo, F. (2021). Investigating the level of satisfaction of residents of Mehr Housing with its residential quality with a special approach to sustainable housing indicators studied in Mehr Housing, Baharan Township, Spatial Planning, (11) 1, 119-93.(persian)
<https://www.doi.org/10.22108/sppl.2020.116756.1378>
- 2) Ahmadi, H., Diosalar, A. & Momenpour, M. (2021). Investigating the performance of the impact of improving worn-out urban textures on the quality of life in Narenj Bagh neighborhood, Neka city, Mazandaran province, Sustainable Urban and Regional Development Studies, (2) 1, 59-77. .(persian)
- 3) Arku Ziama, J., Li, B., (2018). Residents Post- Occupancy Evaluation of Social Housing in Liberia, Journal of Building Construction and Planning Research(6). 1-22.
<https://doi.org/10.4236/jbcpr.2018.61001>
- 4) Azar-Ain, S. (2021). Analysis and evaluation of urban life quality using multi-criteria decision-making techniques (case study: Gorgan city districts), Geography and Human Relations, (4) 1, 82-98. .(persian)
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26453851.1400.4.1.5.7>
- 5) Baker,E., Lester, L.H., Bentley, R. & Beer, A.,(2016). Poor housing quality: Prevalence and Health Effects, Journal of Prevention & Intervention in the Community, 44 (4), 219-232.
<https://doi.org/10.1080/10852352.2016.1197714>
- 6) Barati, N. & Kakavand, E. (2013). Comparative assessment of the quality of urban residential environment with emphasis on the mental image of citizens (case study: Qazvin city), Fine Arts Journal, (18) 3, 32-25. .(persian)
<https://doi.org/10.22059/jfaup.2013.51315>
- 7) Bahrapour, A. & Midiri, A. (2015). Study of the relationship between residents' satisfaction with the living environment and their sense of belonging in the high-rise residential complex of Kowsar Town, Tehran, Journal of Fine Arts, (20) 3, 85-94. .(persian)
<https://doi.org/10.22059/jfaup.2015.56880>
- 8) Biagi, B. & Gabriela Ladub, M, (2018). Urban Quality of Life and Capabilities: An Experimental Study, Ecological Economics (150).137-152.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolecon.2018.04.011>
- 9)Cicirelli, F., Guerrieri, A., Mastroianni, C., Spezzano, G. & Vinci, A., (2019). The Internet of Things for Smart Urban Ecosystems, Springer International Publishing AG, part of Springer Nature,
<https://doi.org/10.1007/978-3-319-20965-5>
- 10) Ebrahimi, M., & Fadaei, F. (2020). An analysis of the quality of life in urban neighborhoods (case study: Mehr Shahinshahr housing), Physical Development Planning, (5) 4 (20), 135-153.(persia)
<https://doi.org/10.30473/psp.2021.49274.2206>

- 11) Farajpour Baser, S., Mousavi, Mir S. & Akbari Namdar, Sh. (2021). Identifying factors affecting residential spatial structure and measuring the satisfaction of residents of residential complexes with the physical quality of the residential environment (Case study: Aseman Residential Complex, Tabriz), *Quarterly Journal of Geography and Urban-Regional Planning*, (11) 41, 220-149. (persian) <https://doi.org/10.22111/gajj.2021.6603>
- 12) Ghazi Mirsaeed, M., Talei, M., Abolhasani, S. & Alishah, E. (2021). Measuring objective and subjective indicators to assess the quality of life in inner-city neighborhoods (case study: Semnan city), *Physical Development Planning*, (6) 2, 44-29. (persian) <https://doi.org/10.30473/psp.2021.51871.2277>
- 13) Gholi Motlagh, M. & Darvishi, F. (2021). Measuring the quality of urban life by modeling the European barometer indicators (case study: Qazvin city), *Human Geography Research*, (53) 2, 579-597. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.289797.1008013>
- 14) Hajj Furosh, Sh. (2022). Performance evaluation of urban environment quality components and its role in improving citizen satisfaction (case study: Yazd city), *Geography and Human Relations*, (4) 4, 322-304. (persian) <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26453851.1401.4.4.19.1>
- 15) Hekmatnia, H., Rezaei, H., Bagheri, A. & Mahmoudinia, M. (2021). Explaining the effects of information and communication technology on improving the quality of urban housing and the quality of life of citizens (case study: Kocheh Buyok neighborhood in Yazd city), *Physical Development Planning*, (6) 1 (21), 135-148. (persian) <https://doi.org/10.30473/psp.2021.52656.2298>
- 16) Heydari Sureshjani, R., Dolatyarian, K. & Shaterian, M. (2023). Measuring the quality of urban environment based on residential satisfaction (case study: Noorabad city), *Human Settlement Planning Studies*, (18) 1(62), 37-50. (persian) <https://dor.org/20.1001.1.25385968.1402.18.1.4.1>
- 17) Jing, Y, Yingzhu, L, Shuyao, R, Wenwu, F, Zibei, Q, (2024), Quantifying the quality of outdoor space in high-intensity residential areas: A case study of Nanjing in China, *Frontiers of Architectural Research Journal*,(1) 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2024.10.004>
- 18) Kamp, I.V., Leidelmeijer, K., Marsman, G., Hollander, A.D, (2003). Urban Environmental Quality and Human Well-being towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A Literature Study, *Landscape and Urban Planning*, 65. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00232-3](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00232-3)
- 19) Low, C. T., Stimson, R., Chen, S., Cerin, E., Wong, P. P. Y., Lai, P. C., (2018). Personal and Neighborhood Indicators of Quality of Urban life: a Case Study of Hong Kong, *Social Indicators Research*, 136 (2), 773-751. <https://doi.org/10.1007/s11205-017-1579-3>
- 20) Mohammadi, Elnaz and Bina, Mohsen (2023). Investigating the factors affecting the quality of residential space design in inefficient middle textures, a case study of Oman Samani neighborhood in Isfahan, *Arman Shahr Journal of Architecture and Urban Planning*, (43), 196-212. (persian) <https://doi.org/10.22034/aaud.2023.349028.2683>
- 21) Nasser, Sina; Mansouri, Seyed A. & Barati, N. (2024). Comparing the role of two approaches of landscape and planning in improving the quality of residence in Iran with emphasis on Mehr housing, *Manzar Journal*, (16) 26 (67), 26-39. (persian) <https://doi.org/10.22034/manzar.2023.381389.2221>
- 22) Nichol, J., & Wong, S.M. (2005). Modeling Urban Environmental Quality in a Tropical City. *Landscape and Urban Planning*, (73) 49-58. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2004.08.004>
- 23) Nouri, Mohammad J. & Asadpour, K. (2016). Explaining the factors affecting the satisfaction of residents of Mehr Housing with the housing situation in the case study of Dehaqan city, *Urban Studies*, (18), 63-75. (persian)
- 24) Pacione, M. (2003), Evaluating the quality of the residential environment in a high-rise public housing development. *Appl Geog* . 4 (1), 59–70.
- 25) Pourmohammadi, Mohammad R. & Karimi, R. (2023). Developing a conceptual model of quality of life in cities with emphasis on housing indicators. Case study: five regions of Urmia city. *Sepehr Geographic Information Quarterly*, (32) 126, 75-9.

- <https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.562689.2909>
- 26) Sayafzadeh, A., Moradi, M. & Hosseini Shahparian, N. (2021). Spatial analysis of quantitative and qualitative housing indicators at the level of Izeh city districts, *Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies*, (3) 2 (5), 102-83. .(persian)
  - 27) Sasanpour, Farzaneh; Movahed, Ali; Shamaei, Ali and Mostafavi Saheb, Soran (2015). Investigation and analysis of effective components in improving environmental qualities using the Analytical Network Process (ANP) technique, case study: Saqqez, *Environmental Science*, (40) 1, 186-161. .(persian)
<https://doi.org/10.22059/jes.2015.53906>
  - 28) Safar Alizadeh, E. (2020). Analysis of quantitative and qualitative housing indicators in Urmia city, *Human Settlement Planning Studies*, (15) 2(51), 529-544. .(persian)
http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_672849.html
  - 29) Schmitt R. B. (2002). Considering Social Cohesion in Quality-of-Life Assessments: Concept and Measurement, *Journal for Quality-of-Life Measurement*, 1 (58) ,403-428.
http://dx.doi.org/10.1007/0-306-47513-8_18
  - 30) Shahin, S. (2021). Evaluation of the quality of urban life (case study: Manzariyeh Khomeini Shahr town), *Geography and Environmental Studies*, (10) 40, 101-122. .(persian)
<http://dorl.net/dor/20.1001.1.20087845.1400.10.40.7.5>
  - 31) Shaterian, H. & Falahati, F. (2020). Evaluation of urban quality of life indicators with a healthy city approach (case study: dilapidated urban areas of Kashan), *Urban Social Geography*, (7) 1, 65-80. .(persian)
<https://doi.org/10.22103/JUSG.2020.2005>
  - 32) Zanganeh, A., Parizadi, T. & Maskani, Sh. (2021). Evaluating the level of citizens' satisfaction with the quality of the urban environment (case study of Mehr Housing in Rasht), *Geographical Studies of Coastal Areas*, (2) 3, 52-31. .(persian)
<https://doi.org/10.22124/gscaj.2021.20734.1114>
  - 33) Zarghami, Ismail., Ghanbaran, A. & Saadati-Vagar, P. (2019). Comparative comparison of the influencing factors on improving residential satisfaction in low-income housing complexes, *Journal of Urban Studies*, (33), 93-108. .(persian)
<https://doi.org/10.34785/J011.2019.681>
  - 34) Zabitian, E., Sadeghi, A. & Hosseinabadi, S. (2017). Investigating the level of residents' satisfaction with Mehr housing projects with emphasis on evaluating the objective components studied in the Mehr housing project in Qom, *Iranian Scientific Society of Architecture and Urban Planning*, (14), 173-184.[persian
<https://doi.org/10.30475/isau.2018.62073>
  - 35) Zohreh, M. & Rezaei, H. (2020). Evaluation of residential satisfaction in Mehr housing complex as a strategy to prevent the waste of national capital. Case study: Mehr government complex in Kermanshah city, *Iranian Journal of Architecture and Urban Planning*, (2) 11, 20-5. .[persian]
<https://doi.org/10.30475/isau.2020.154850.1114>

ارزیابی مؤلفه های کیفیت سکونت شهری (مورد مطالعه شهرک شهید کشوری اصفهان)

حمیدرضا وارثی^۱، عطیه علی اکبری^۲

۱. استاد گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول)
E:h.varesi@geo.ui.ac.ir
۲. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
E: aliakbari@geo.ui.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

رضایتمندی سکونت
کیفیت مسکونی
شهرک شهید کشوری

همزمان با پدیدار شدن بحران‌های محیطی، کیفیت محیط به عنوان بخش مهمی از مفهوم کلی کیفیت زندگی شناخته شد. این مفهوم به عنوان بازتاب همه جانبه احساس شخص از سلامتی، شامل همه عواملی که در رضایتمندی انسان نقش دارند، فرض شده است. سنجش درجه رضایتمندی فضایی الگوی سکونت و مجتمع‌های سکونتی طیف گسترده‌ای از مؤلفه‌های فرهنگی، اجتماعی کالبدی را در بر می‌گیرد که ارزش کیفیت محیط مسکونی و سکونت را نمایان می‌کند. عرصه مسکن به منظور تأمین رشد اجتماعی علاوه بر خود واحد مسکونی محیط پیرامون آن را نیز در بر می‌گیرد. ارزیابی میزان رضایتمندی ساکنان می‌تواند در جهت سنجش میزان دستیابی به اهداف پروژه‌های شهری مؤثر واقع شود و همین طور نتایج حاصل از این گونه پژوهش‌ها را می‌توان در ارتقای کیفیت محیط زندگی به کار برد. لذا هدف این پژوهش سنجش و تدوین مدل مفهومی کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری اصفهان مبتنی بر شاخص‌های مسکن بوده به طوری که نوع تحقق کاربردی و روش تحقق، توصیفی-تحلیلی است و گردآوری اطلاعات نیز از طریق مطالعات کتابخانه‌ای میدانی و پرسشنامه صورت گرفته است. در پژوهش حاضر تعداد ۳۱ شاخص در ۵ بعد کالبدی، اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و مدیریتی تعیین شده است و تعداد نمونه با روش آفای کرونباخ تعیین گردید و تعداد ۳۸۴ نمونه می‌باشد. در بخش تحلیل از نرم افزارهای SPSS, AMOS استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که شهرک شهید کشوری در شاخص‌ها و مدل‌های پیشنهادی از برآزندگی مطلوبی برخوردار است.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۱۱/۲۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۵/۲۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۵/۲۹

تاریخ چاپ:

۱۴۰۴/۰۶/۰۱

استناد: وارثی، حمیدرضا و اکبری، عطیه علی. (۱۴۰۴). ارزیابی مؤلفه های کیفیت سکونت شهری (مورد مطالعه شهرک شهید کشوری اصفهان)، نشریه جغرافیا، ۲۳(۸۵)، ۲۱-۳۹.

<http://10.22034/jiga.2025.2053327.1379>

مقدمه و پیشینه

مسکن به عنوان بستری برای زندگی انسان با سایر ابعاد زندگی او در ارتباط و کنش متقابل است. هر ناحیه مسکونی باید با توجه به ساختارهای گوناگون خانوادگی و نیازهای مکانی و اجتماعی مختلف ساخته شده و با داشتن ویژگی‌های فضایی و اجتماعی خاص خود محیطی منحصر به فرد را ارائه کند. در دهه‌های اخیر به دلیل افزایش تقاضا برای مسکن در ایران تلاش‌های بسیاری برای تأمین مسکن انجام پذیرفته ولی آنچه عموماً نادیده گرفته شده، جنبه‌های کیفی بناها در کنار جنبه‌های کمی آن‌هاست. واژه کیفیت مفهوم گسترده‌ای دارد به طوری که می‌توان تعاریف مختلفی از آن ارائه داد که بیانگر شاخص‌های مختلفی از آن باشد؛ از این رو در جهت کسب مطلوبیت در حوزه مسکن در کنار توسعه کمی باید شاخص‌های کیفی در مطالعات برنامه‌ریزی مسکن مورد بررسی قرار گیرند (فرج پور باصر و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۰۲). اهمیت وجود مسکن مناسب برای افراد جامعه به عنوان فضایی که بیشترین تعامل را با آن دارند بر کسی پوشیده نیست. راپورت در مقالاتش درباره مسکن و معماری به این نکته تأکید دارد که مسکن یک ساختار نیست بلکه یک نهاد است که به دلیل تحولات اجتماعی ایجاد می‌شود و نوع فضاها و فرم آن‌ها وابسته به عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی می‌باشد (محمدی و بینا، ۱۴۰۲: ۱۹۶). امروزه معماران، مسکن مطلوب را صرف کالبد نمی‌دانند و اعتقاد دارند روح فضا و احساس رضایتی که کاربر از مکان سکونت خود دارد بیان‌کننده میزان موفقیت آن‌ها در طراحی است. پس علاوه بر ویژگی‌های کمی و عواملی همچون فرم مطلوب مسکن، استحکام مسکن و تجهیزات مسکن توجه به مولفه‌های کیفی طراحی و عواملی همانند فرهنگ کاربران، اقلیم، زمینه نیز موثر می‌باشند (محمدی و بینا، ۱۴۰۲: ۱۹۶).

از گذشته‌های دور محلات مسکونی شهرها به عنوان سلول‌های حیات شهری نقش اساسی در زندگی ساکنان آن داشته‌اند (ساسان پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۴۳). کیفیت محیط یک مفهوم چند بعدی می‌باشد که با مفاهیمی همچون کیفیت زندگی، کیفیت مکان، ادراک و رضایت شهروندی و قابلیت زندگی اشتراکاتی دارد (Kamp, 2003: 6). کیفیت محیط مسکونی شهری مفهومی واجد ارزش ذهنی محسوب می‌شود. این ارزش به واسطه ارزش محیط مسکونی شهری تعیین می‌شود که در بر دارنده ویژگی‌هایی نظیر رضایتمندی فردی از مسکن، محله و همسایگان است (ضابطیان و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۷۵). کیفیت محیط سکونت شهری معمولاً از طریق شاخص‌های ذهنی حاصل از پیمایش و ارزیابی ادراک و رضایت شهروندان از زندگی شهری و محیط سکونتی آنان، یا با استفاده از شاخص‌های عینی حاصل از داده‌های ثانویه، اندازه‌گیری می‌شود (براتی و کاکاوند، ۱۳۹۲: ۲۶). با توجه به آنچه گفته شد درمی‌یابیم که کیفیت محیط زندگی به عنوان یکی از الزامات اولیه کیفیت زندگی، دربرگیرنده احساس رفاه، آسایش و رضایت مردم از عوامل کالبدی- فضایی، اجتماعی- اقتصادی، زیست محیطی و نمادین محیط زندگی آن‌ها است (بهرام پور و مدیری، ۱۳۹۴: ۸۸). شهرک شهید کشوری اصفهان یکی از شهرک‌های نوساز در محدوده جنوب شرقی اصفهان است که می‌توان از طریق بزرگراه شهید کشوری به آن دست پیدا کرد. این شهرک که در محدوده منطقه ۶ اصفهان قرار دارد در چند سال اخیر رشد بسیار زیاد در ساختمان سازی و سکونت داشته است. در این پژوهش تلاش شده تا کیفیت سکونتی از دیدگاه شهروندان ساکن در شهرک شهید کشوری و میزان مطلوبیت شاخص‌های مطرح شده در ابعاد پنج گانه کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و مدیریتی رتبه بندی شود.

مبانی نظری

رضایتمندی سکونتی

پژوهش‌های تجربی صورت گرفته در حوزه رضایت از سکونت در دو حوزه قرار دارند. دسته نخست رضایت از سکونت را معیار سنجش کیفیت زندگی تلقی نموده‌اند و دسته دیگر رضایتمندی را به عنوان فاکتور پیش بینی رفتارهایی مانند نقل مکان سکونت مطرح نموده‌اند. رضایت زیاد، ساکنان را ترغیب به سکونت طولانی مدت در مکان و رضایت کم، آنان را مجبور به مهاجرت می‌نماید (ضرغامی و همکاران، ۱۳۹۸: ۹۵). کیفیت در واقع ویژگی فطری و طبیعی محیط نیست بلکه نوعی رفتار مرتبط عملکردی از برهم کنش میان ماهیت‌های محیطی و سرشتهای فردی است (Pacione, 2003: 19). کیفیت محیط مفهومی انتزاعی است که در نتیجه کارهای انسانی و طبیعی در مقیاس‌های فضایی مختلف عمل می‌کند (Nichol, Wong, 2005: 49). شهر به عنوان زیستگاه بشر نقشی اساسی در ایجاد احساس رضایتمندی دارد و در واقع شکل دهنده سبک زندگی انسان و تعیین کننده کیفیت زندگی اوست. در مبحث مربوط به کیفیت زندگی آنچه مهم‌تر از زیستن است، نحوه زیستن و به واقع کیفیت آن می‌باشد (شاطریان و همکاران: ۱۳۹۹: ۶۷). کیفیت زندگی عنصر کلیدی شهرها و مناطق جذاب و رقابتی است؛ زیرا نشان دهنده عامل جذب و نگه داشت افراد، شرکت‌های جدید، و نیز جمعیت‌های ساکن است. بنابراین، ضرورت اندازه‌گیری کیفیت زندگی به شکل فزاینده‌ای اهمیت یافته است (Biagia & etal, 2018: 137). کیفیت زندگی شهری مفهومی چند بُعدی و با پیشینه بلندمدت است و به عنوان هدف و همچنین ابزار در مدیریت شهری استفاده می‌شود (قلی مطلق و درویشی، ۱۴۰۰: ۵۸۰). یکی از ابعاد اثرگذار بر بهبود کیفی زندگی شهروندان مسکن شهری است. در این رابطه، بیانیه جهانی حقوق بشر اشاره به این نکته دارد که هر کس برای دستیابی به یک سطح استاندارد مناسب زندگی برای سلامتی و بهزیستی خود و خانواده‌اش شامل غذا، لباس، مسکن و مراقبت‌های بهداشتی و خدمات اجتماعی لازم حقی دارد؛ و افزون بر این، اصل ۳۱ قانون اساسی کشور بر دسترسی به مسکن مناسب و باکیفیت برای هر ایرانی صحنه گذاشته است. از این رو باتوجه به نقش مهم و اثرگذار شاخص‌های کیفی مسکن بر زندگی مردم، شناخت عوامل مؤثر بر آن و کیفیت زندگی شهروندان امری ضروری است (حکمت نیا و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۳۶). در حال حاضر خانه فقط یک سرپناه برای حفاظت آدمی از شرایط بیرونی نیست؛ بلکه مکان آرامش و سلامت روحی و روانی است که راحتی و آرامش انسان در آن تأمین می‌شود (Arku Ziama & Li, 2018: 3).

به طور کلی، اهمیت و ضرورت تأمین مسکن بر کسی پوشیده نیست؛ به ویژه در کشوری همچون ایران که بخش عمده جمعیت را طبقات متوسط و کم درآمد تشکیل می‌دهند، مسکن به عنوان نیاز اولیه همواره مسئله‌ای اساسی در زندگی خانوارها بوده است. باید توجه داشت که کیفیت مسکن در ارتباط مستقیم با کیفیت زندگی و توسعه اجتماعی و اقتصادی جوامع مختلف می‌باشد؛ به نحوی که اسکان خانواده‌ها در مسکن نامناسب، زمینه‌ساز مشکلات و ناهنجاری‌های اجتماعی شده که متقابلاً شرایط نامساعد اجتماعی، موجبات تأثیرات منفی اقتصادی را برای جوامع پدید خواهند آورد. لذا، مسکن مناسب صرفاً متکی بر قیمت پایین آن نیست، بلکه عوامل دیگری نیز در امر ساخت مسکن مناسب تأثیر مستقیم خواهند داشت (پور محمدی و کریمی، ۱۴۰۲: ۷۶). به علت فقدان اطلاعات لازم در زمینه کیفیت زندگی، برنامه‌ریزی صحیحی به منظور افزایش سطوح کیفی زندگی مردم چه در سطح حکومت مرکزی و ملی و چه در سطح حکومت‌های محلی انجام نشده است (آذرآئین، ۱۴۰۰: ۸۳). این امر باتوجه به افزایش جمعیت شهرها و سرعت شهرنشینی اهمیت مضاعفی به خود اختصاص می‌دهد؛ زیرا براساس پیش بینی‌های انجام شده تا سال ۲۰۳۰ از هر ۱۰ نفر ۶ نفر در یک شهر زندگی خواهند کرد و تا سال ۲۰۵۰ این نسبت به ۷ نفر در هر ۱۰ نفر خواهد رسید (Cicirelli, 2019: 25).

شهرها به مثابه موجودات زنده‌ای هستند که حیات می‌یابند، رشد می‌کنند و به بلوغ می‌رسند، اما در این فرآیند پیچیده رشد و توسعه، گاه سرعت بخشی از شهر در دیگر بخش‌ها بیشتر و گاه در بخشی به فراموشی سپرده می‌شود (احمدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۱). دیوید اسمیت اولین جغرافیادانی بود که درباره کیفیت زندگی، رفاه و عدالت اجتماعی در جغرافیا صحبت کرد. این جغرافیادان برای بررسی کیفیت زندگی، رفاه و عدالت اجتماعی از شاخص‌های اجتماعی ذهنی و مقایسه عینی استفاده می‌کند (Schmitt, 2002: 190). سازمان بهداشت جهانی کیفیت زندگی را ادراک افراد از وضعیت زندگی خود با در نظر گرفتن فرهنگ و نظام ارزشی که در آن زندگی می‌کنند تعریف می‌کند؛ به طوری که مرتبط با اهداف، انتظارات، استانداردها، و موارد مورد توجه آن‌ها است (Crockerl & et al, 2019: 2040). ماهیت مسکن نه تنها محیط فیزیکی و کالبدی بلکه کل محیط مسکونی را نیز در بر می‌گیرد که شامل خدمات و تسهیلات ضروری مورد نیاز برای بهتر زندگی کردن و بهداشت افراد است. تعریف مسکن مناسب و بهینه چنین است: عرصه مسکونی مناسب مکانی است که فراهم آورنده آسایش، روشنایی مطلوب، دسترسی کافی، امنیت، دوام و پایداری سازه‌ای، زیرساخت‌های اولیه همچون: بهداشت و آموزش، آبرسانی، محیط زیست سالم، دسترسی به محیط کار و زمینه ارتباطات مؤثر میان اعضای خانواده و ارتباطات همسایگی را برای ساکنین فراهم سازد و همچنین در تناسب با وضع اقتصادی خانواده باشد (زنگنه و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۵). مسکن یا فضای اصلی زندگی، باید از دو جنبه کارایی داشته باشد، یکی از جنبه مادی و دیگری از نظر جواب گویی به نیازهای معنوی افراد. در صورتی که این دو جنبه با هم به کامل ترین وجه تلفیق و محقق شوند، مسکن مطلوب ایجاد خواهد شد که در آن کیفیت زندگی و رضایت افراد ساکن، تأمین و محیطی با خصوصیات کالبدی، اقتصادی و اجتماعی مناسب و فضایی توأم با احساس رفاه و رضایتمندی را برای ساکنان فراهم می‌کند (ابراهیمی و فدایی، ۱۳۹۹: ۱۳۷). منظور از کیفیت زندگی توجه به شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، کالبدی، روانی، و ... در دو جنبه عینی و ذهنی است که در روند برنامه ریزی کیفیت زندگی، کیفیت دسترسی، کیفیت مسکن مورد توجه قرار می‌گیرد (ضرابی و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۷). در واقع، مفهوم کیفیت زندگی یک متغیر ترکیبی است که از چندین متغیر تأثیر می‌پذیرد. تغییر در سطح درآمد مردم، شرایط زندگی، وضع سلامت، محیط، فشار روحی- روانی، فراغت، شادمانی خانوادگی، روابط اجتماعی، و چندین متغیر دیگر به صورت ترکیبی کیفیت زندگی و تغییرات آن را تعیین می‌کند (فنی و واحدی یگانه، ۱۳۹۶: ۸۹).

کیفیت محیط به مجموعه‌ای از خصوصیات یا صفات مشخص که سبب تمایز محیط شده و توانایی تشخیص برتری، مشابهت یا فروتر بودن آن و متعاقباً قضاوت در مورد زیبایی آن از نظر فرمی و کارایی از نظر عملکردی را میسر می‌سازد، اطلاق می‌شود که به صورت کلی به ویژه در ارتباط با محیط‌های مسکونی به ویژگی‌ها و صفات زیر نسبت داده می‌شود:

- ۱- تناسب بصری ۲- تنوع پذیری ۳- انعطاف پذیری ۴- سازگاری ۵- نفوذ پذیری (دسترسی فیزیکی از ابعاد حرکتی و بصری به فضا و البته دسترسی معنایی از ابعاد عملکردی و فرا عملکردی زیبایی شناختی) ۶- خوانایی (ادراک پذیری نقوش مکانی از ابعاد مختلف فرمی و عملکردی با وضوح برجسته که امکان نقش پذیری بر ذهن را ایجاد نماید) ۷- پایداری ۸- سرزندگی (زهرة و همکاران، ۱۳۹۹: ۸).

کیفیت محیط سکوتی یکی از موضوعات رایج در زمینه روانشناسی محیطی است که بر روابط بین افراد و محیط سکوتی آن‌ها در سطوح مختلف (مسکن و محله و شهر) متمرکز است. (وجدانی درستکار، ۱۳۹۱: ۳۵). کیفیت محیط شهری، به ویژه محیط سکوتی، از عوامل اصلی اثر گذار بر کیفیت زندگی مردم به شمار می‌آید (سلطانی فر و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۶). رضایتمندی با مهاجرت‌های درون شهری مرتبط است و بر میزان این تحرکات جمعیتی، به ویژه از

بافت‌های فرسوده و قدیمی به مناطق باکیفیت تر تأثیرگذار است (اکبریان رونیزی، ۱۳۹۷: ۱۱۷). لینچ بر آن است که اگر قرار است برنامه‌ریزی و طراحی شهری مفید واقع شود، باید قادر باشد از راه عدالت کیفیت محیط کالبدی به ارتقای کیفیت زندگی انسان یاری رساند (مسرور و رضایی، ۱۳۹۴: ۶۸) به طور کلی می‌توان گفت مسکن پایدار به مسکنی گفته می‌شود که نیازهای ساکنان کنونی را با بهره برداری بهینه از منابع تأمین کند و در عین حال در خلق محله‌های جذاب، ایمن، سرزنده، سازگار، سالم و غنی نقش داشته باشد (Baker & et al, 2016: 219). مسکن پایدار باید از شاخص‌هایی شامل حفاظت از محیط زیست، استفاده منطقی و درست از منابع انسانی، محافظت از اکوسیستم و توانایی ترمیم و بازسازی آن، عدالت و حفظ سلامت، ایمنی و امنیت برخوردار باشد (احمدی و چاره‌جو، ۱۴۰۰: ۹۵). شرایطی که برای شاخص شدن یک مکان به عنوان فضای سکونت مطرح می‌گردد در واقع توقعاتی هستند که امکان‌گذار از مفهوم زیستن به مفهوم سکونت را فراهم می‌آورند. زیستن فقط شرط لازم برای زندگی کردن است اگر برای زیستن برخوردار از آسایش تا حدودی کفایت می‌کند برای سکونت علاوه بر این احساس آرامش، امنیت و صمیمیت و رفاه لازم است (نوری و اسدپور، ۱۳۹۵: ۶۵).

تحقیقات مختلفی در ارتباط با کیفیت زندگی در شهرها انجام گرفته که در ذیل به برخی از آنها اشاره می‌شود: امانوئل (۲۰۱۲)، به بررسی کمی و کیفی شاخص‌های مسکن اقشار کم درآمد پرداخت که نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان می‌دهد که تغییر در رویکرد کلیت اجتماعی در جهت بهبود کیفیت مسکن کم درآمد برای ارتقای کیفیت زندگی در مناطق شهری اثر گذار است و این امر را برای بهبود کیفیت سکونتی پیشنهاد می‌دهد.

لاو در سال (۲۰۱۸) در پژوهشی که در هنگ کنگ انجام داده است به این نتیجه رسیده است که، احساس رضایت ساکنان از کیفیت زندگی تا حد بسیار زیادی به میزان رضایت آن‌ها از راحتی مسکن، وضعیت انطباق مسکن با نیازهای خانواده، مقرون به صرفه بودن مسکن، تعداد اتاق کافی برای خانواده، ایمنی پیاده روی پس از تاریکی، ایمنی خانه، تمایل مردم برای کمک به دیگران، راحتی رفتن به مراکز خرید و پارک‌ها و ... بستگی دارد.

الحمود و الحقا در پژوهشی در سال (۲۰۱۹) به بررسی مناسب بودن طرح مسکن ارزان قیمت برای گروه‌های کم‌درآمد در اردن پرداخته‌اند. هدف آن‌ها از این پژوهش بررسی رضایتمندی ساکنین از کیفیت این مساکن است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ساکنان به علت ضعف در برنامه‌ها، از مشکلاتی مانند مشکلات مالی، زیرساختی، زیست محیطی و اجتماعی رنج می‌برند.

یانگ و همکاران در سال (۲۰۲۴)، در پژوهشی با عنوان کمی سازی کیفیت فضای باز در مناطق مسکونی در شهر نانجینگ چین، به طبقه بندی فضاهای باز پرداختند که به دو دسته تقسیم کردند اول فضای بیرونی مسکونی که خود شامل شش نوع فضای باز تقسیم شدند و دوم به وزن دهی ارزش فضاهای باز مختلف از طریق مدل سازی معادلات ساختاری و فرایند تحلیل سلسله مراتبی پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش این محققان کمک می‌کند که برای درک بهتر کیفیت فضای باز در توسعه مسکونی با شدت بالا رودی‌های مفیدی را برای برنامه‌ریزی آینده در زمینه کیفیت فضای مسکونی در شهر فراهم شود.

صفرعلیزاده (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل شاخص‌های کمی و کیفی مسکن در شهر ارومیه" با استفاده از شاخص‌های درصد خانوارهای برخوردار از گاز طبیعی، آب، برق، تلفن ثابت، درصد خانوارهای مالک مسکن، متوسط اتاق در اختیار خانوار، متوسط اتاق در اختیار هر فرد، معکوس تراکم نفر در واحد مسکونی، معکوس تراکم خانوار در واحد مسکونی، معکوس تراکم نفر در اتاق، واحدهای مسکونی برخوردار از شبکه فاضلاب، معکوس درصد واحدهای مسکونی

غیراستاندارد غیربرخوردار از آب، حمام، توالی به این نتیجه رسیده‌اند که ۳۱ درصد بلوک‌ها خیلی ضعیف، ۳۰ درصد متوسط، ۲۸ درصد در وضعیت خیلی خوب قرار گرفته‌اند.

شاهین (۱۴۰۰)، در تحقیقی با عنوان ارزیابی سطح کیفیت زندگی شهری مورد مطالعه: شهرک منظره خمینی شهر با هدف بررسی کیفیت زندگی شهری در شهرک منظره به عنوان شهرکی جدیدالاحداث واقع در شهرستان خمینی شهر انجام گرفته است. نتایج پژوهش حاکی از آن است از میانگین امتیاز کل پرسشنامه‌ها امتیاز حاصله بیانگر پایین بودن سطح کیفیت زندگی شهری در محدوده مورد مطالعه از دید ساکنین می باشد.

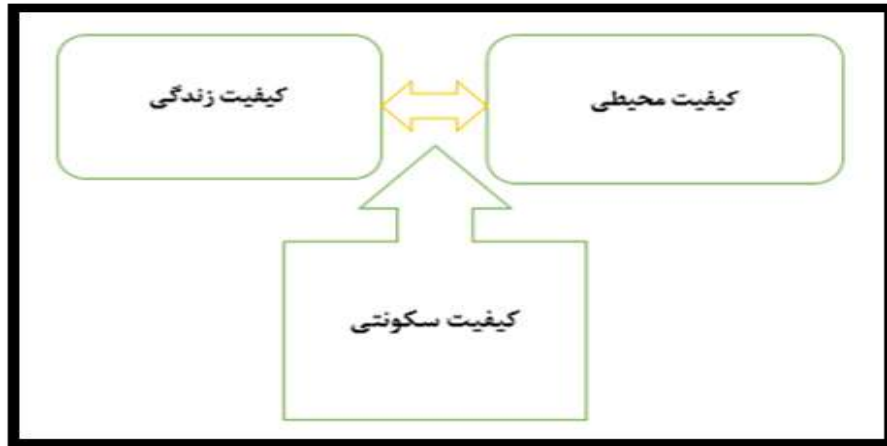
سیاف زاده و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان تحلیل فضایی شاخص‌های کمی و کیفی مسکن در سطح نواحی شهر ایذه به این نتیجه دست یافته‌اند که عدم انطباق توزیع شاخص‌های کمی و کیفی مسکن در سطح نواحی شهر ایذه وجود دارد.

حج فروش (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان ارزیابی عملکرد مؤلفه‌های کیفیت محیط شهری و نقش آن در ارتقای رضایت شهروندان مورد مطالعه شهر یزد، به این نتیجه دست یافته است که با استفاده از آزمون واریانس، تفاوت در میانگین کیفیت شهری در محلات مختلف معنادار است. محله صفائیه بالاترین میانگین کیفیت محیط شهری و عیش آباد پایین ترین میانگین را به خود اختصاص داده است.

حیدری سورشجانی و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهشی تحت عنوان سنجش کیفیت محیط شهری بر مبنای رضایتمندی سکونت (مطالعه موردی شهر نورآباد) به موضوع کیفیت و رضایتمندی شهروندان از محیط مسکونی پرداخته است. آن‌ها در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند که با توجه به پایین بودن سطح رضایتمندی سکونت در محدوده مورد مطالعه جهت داشتن شهری با کیفیت و پایدار نقش شهرداری در راستای ارائه خدمات شهری و برنامه ریزی مشارکت محور محله‌ای برای افزایش کیفیت محیط سکونت بسیار مهم است.

ناصری و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان مقایسه نقش دو رویکرد منظر و برنامه ریزی در ارتقای کیفیت سکونت در ایران با تکیه بر مسکن مهر به این نتیجه دست یافتند که مولفه‌های موثر بر آمده از مبانی نظری رویکرد برنامه ریزی در ارتقاء کیفیت سکونت با فرض ماهیت یکسان در روند تطبیق با رویکرد منظر، چنان خواهد بود که معیارها و شاخص‌ها با یکدیگر تفاوت ساختاری و ماهیتی نداشته و بدون هیچ تفاوتی در ارتقاء کیفیت سکونت عمل خواهد کرد.

پژوهش حاضر نیز در تلاش است تا کسب تجربه از پژوهش‌های انجام گرفته در خصوص کیفیت محله‌های مسکونی از دیدگاه شهروندان در ابعاد مختلف، کیفیت سکونتی شهرک شهید کشوری اصفهان را که شهرکی نوساز می‌باشد و قطعا در آینده رشد و گسترش بیشتری خواهد داشت را بررسی نماید. در این پژوهش کیفیت سکونتی شهرک در ابعاد کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و مدیریتی مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱. اشتراک بین سه مؤلفه کیفیت محیطی، کیفیت زندگی و کیفیت سکونت
منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۳)

روش تحقیق

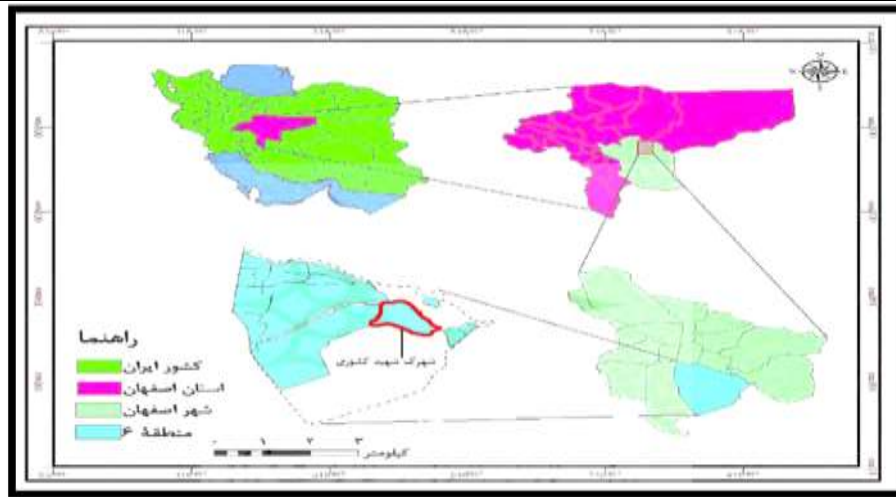
این پژوهش با موضوع ارزیابی مولفه‌های کیفیت سکونت (مورد مطالعه شهرک شهید کشوری اصفهان) انجام گرفته است. این پژوهش از لحاظ هدف از نوع کاربردی و توسعه ای می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده روش توصیفی و تحلیلی است و به صورت پیمایشی و میدانی و بازدید حضوری از شهرک شهید کشوری اصفهان انجام گرفته است. برای مطالعه و جمع آوری اطلاعات از روش اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. ابزار به کار رفته جهت جمع آوری اطلاعات پژوهش، ابزار پرسشنامه می باشد که با تأیید اساتید و متخصصان روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته است. جامعه آماری شامل شهروندان ساکن در شهرک شهیدکشوری اصفهان می‌باشد که از فرمول کوکران به عنوان روش تعیین حجم نمونه در تحقیق استفاده شده است و تعداد ۳۸۴ نفر از شهروندان شهرک شهیدکشوری به عنوان نمونه تعیین شدند و پرسشنامه به صورت تصادفی در بین شهروندان توزیع و تکمیل گردید. پرسشنامه‌ها بر اساس طیف لیکرت در ۵ سطح نشان دهنده رضایتمندی کامل تا عدم رضایتمندی درجه‌بندی شد. پس از جمع‌آوری اطلاعات در قالب پرسشنامه، این داده‌ها در محیط نرم‌افزار spss وارد و سپس کدگذاری و تجزیه و تحلیل شد. در این پژوهش برای سنجش رضایتمندی در هر یک از شاخص‌های مطرح شده و نیز رتبه بندی آن‌ها از روش معادلات ساختاری استفاده شده است که جهت انجام تحلیل از نرم افزار AMOS استفاده شده است که در این روش سعی شده پنج متغیر اصلی پژوهش و شاخص‌های پژوهش به تفصیل مورد تجزیه و تحلیل آماری قرارگیرد به گونه‌ای که هم تعیین شود کدام مولفه اثرگذاری بیشتری در کیفیت زندگی شهروندان ساکن در شهرک شهید کشوری را دارا می باشد و هم این که در رتبه بندی میزان اهمیت ۳۱ شاخص، کدام شاخص در رتبه‌های اول تا سوم اهمیت از دیدگاه شهروندان قرار دارد. در نهایت اطلاعات حاصل از ارزیابی مدل مفهومی می‌تواند به درک و تحلیل وضعیت موجود کیفیت زندگی در محله و نیز شناسایی چالش‌ها و بهبود آن‌ها و ارائه راهبردها برای بهبود کیفیت زندگی منجر شود.

شکل ۴. مدل مفهومی پژوهش
منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۳)

محدوده مورد مطالعه

شهرک شهید کشوری اصفهان یکی از شهرک های نوساز در محدوده جنوب شرقی اصفهان است که می توان از طریق بزرگراه شهید کشوری به آن دسترسی پیدا کرد. این شهرک از سمت شرق به بلوار آوینی محدود شده و انتهای غربی آن به بزرگراه شهدای صفه می رسد. همچنین از سمت شمال و جنوب هم به بزرگراه شهید کشوری و جاده آبشار محدود شده است. این شهرک تحت نظر شهرداری منطقه ۶ اصفهان قرار دارد که در خیابان سعادت آباد، نبش ملاصدرا واقع شده است. مساحت این منطقه از شهرداری اصفهان حدود ۶۶۰۰ هکتار است و مناطقی مانند سی و سه پل، پل بزرگمهر، پل اشکوند و ریل راه آهن را در بر می گیرد (شهرداری اصفهان، ۱۳۹۸)

شکل ۲: موقعیت شهرک شهید کشوری در شهر اصفهان و منطقه ۶
(منبع: مرکز آمار ایران باز ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۳)

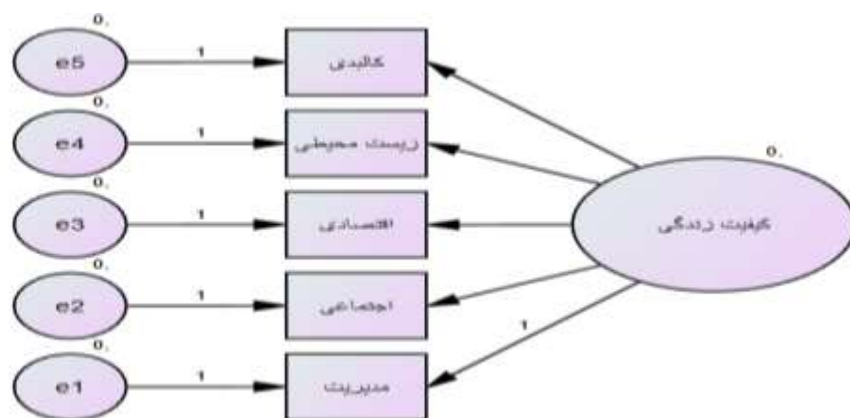

شکل ۳: محدوده شهرک شهید کشوری اصفهان
(باز ترسیم : نگارندگان، ۱۴۰۳)

بحث و یافته‌ها

در این بخش به تحلیل یافته‌ها و همچنین پاسخ به فرضیه پژوهش در زمینه کیفیت محیط شهری پرداخته می‌شود که به عنوان یکی از مهم ترین عوامل در رضایتمندی سکونتی شهروندان است. در قسمت اول ابتدا جهت تشخیص شاخص‌های کیفیت محیط شهری و اثر گذاری آن بر روی رضایتمندی سکونتی در منطقه از مدلسازی معادلات ساختاری استفاده گردید. هدف از انجام این کار شناسایی مهم‌ترین و اثرگذارترین متغیرهایی است که بر کیفیت محیط شهری و رضایتمندی سکونتی در شهرک شهید کشوری اصفهان تأثیر گذاشته‌اند می‌باشد. پس از آنکه مدل مفهومی پژوهش از مبانی نظری و پیشینه پژوهش استخراج گردید، در مرحله بعد باید به صورت عملیاتی تعریف شود. به عبارت دیگر در تعریف عملیاتی، تعدادی سنجه یا گویه برای اندازه‌گیری سازه مورد نظر شناسایی می‌شود. مدل معادلات ساختاری، یک ساختار علی خاص بین مجموعه‌ای از سازه‌های غیرقابل مشاهده است. یک مدل معادلات ساختاری از دو بخش تشکیل شده است: یک مدل اندازه‌گیری که روابط بین متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده شده را تعریف می‌کند و یک مدل ساختاری که ساختار علی بین متغیرهای پنهان را مشخص می‌کند. بر همین اساس در این بخش روابط میان متغیرهای

مدل مفهومی بخش کیفی پژوهش، با استفاده از داده‌های حاصل از پرسشنامه در بخش کمی و به کمک روش مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

شکل ۵. مدل برازش متغیرها در Amos

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۳)

باتوجه به آزمون مدل در نرم افزار AMOS، شاخص‌های برازش در سطح مطلوب قرار نگرفته و ۳ مسیر به مدل اضافه شده تا بدین طریق مدل مفهومی پژوهش اصلاح گردد. در نهایت باتوجه به نتایج جدول شماره ۱ همه شاخص‌های برازش مدل در سطح مطلوب بوده و نشان از برازندگی مدل پیشنهادی دارد و در جهت تحلیل و بررسی تاثیر شاخص‌های مطرح شده در میزان رضایت شهروندان از کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری، مدل معادلات ساختاری به عنوان مدلی مناسب برای تحلیل انتخاب می‌گردد.

جدول ۱. نتایج مدل برازش مفهومی در نرم افزار AMOS

RMSEA	NFI	CFI	CMIN/DF	P	CMIN	آماره
۰/۰۰۴	۰/۹۹۸	۱/۰۰۰	۰/۹۳۴	۰/۳۹۳	۱/۸۶۹	
۰/۰۵ >	۰/۹ <	۰/۹۵ <	۳ >	۰/۰۵ <		مقیاس مطلوبیت

منبع: (محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۳)

ضریب رگرسیون استاندارد شده

(جدول ۲) نتایج آزمون مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم افزار AMOS را نمایش می‌دهد. این بخش از تحلیل در پاسخ به این فرضیه انجام گرفته است:

– به نظر می‌رسد متغیرهای کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی اثر گذاری بالایی بر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری دارد.

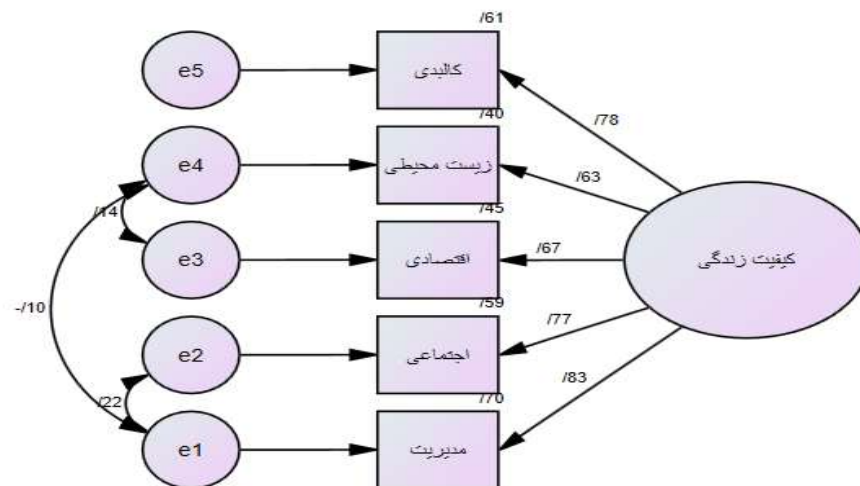
ضریب رگرسیون استاندارد شده میزان اثرگذاری هر مولفه بر متغیر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری را بیان می‌کند. مطابق نتایج، متغیر مدیریت با ضریب رگرسیون ($1 <$ ضریب رگرسیون استاندارد شده $< 0/8$) بیشترین اثرات و همبستگی قوی و مثبتی با کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری اصفهان دارد. همچنین متغیرهای کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی با ضریب رگرسیون ($0/8 <$ ضریب رگرسیون استاندارد شده $< 0/6$) اثرات و همبستگی قوی و مثبتی با کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری دارند. این نتیجه بدین معنی است که با ایجاد تغییرات مثبت در این مولفه‌ها می‌توان انتظار بهبود کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری را داشت و هر کدام از مولفه‌های مطرح شده در پژوهش به عنوان مهم‌ترین و تأثیرگذارترین مولفه‌ها در محیط مسکونی با کیفیت و رضایتمندانه از دیدگاه شهروندان می‌باشد که مولفه

مدیریتی در راس مولفه‌ها از دیدگاه شهروندان قرار می‌گیرد. همانطور که از نتایج مشخص شد مولفه مدیریتی نقش مهم و اثر گذاری را در رضایت شهروندان و کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری را دارا بوده است به طور کلی عمده مشکلات به نبود یا کمبود زیرساخت‌ها و خدمات اولیه شهری بر می‌گردد که با تکمیل زیر ساخت های شهری میزان رضایت افزایش پیدا می‌کند به این ترتیب فرضیه تأیید می‌گردد و تمام مولفه‌ها با اولویت مولفه مدیریتی بر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری اثر گذاری قابل توجهی دارد.

جدول ۲. نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم افزار AMOS

سطح معناداری	S.E	بحرانی C.R	ضریب رگرسیون ضریب شده	ضریب رگرسیون	رتبه	متغیر	مولفه	بعد
۰/۰۰۰	۰/۰۲۸	۶۵/۱۵۰	۰/۸۳۴	۱/۸۲۹	۱	کیفیت زندگی	مدیریتی	اول و ثانی
۰/۰۰۰	۰/۰۲۹	۷۳/۳۹۴	۰/۷۶۵	۲/۱۵۱	۳	کیفیت زندگی	اجتماعی	
۰/۰۰۰	۰/۰۲۵	۷۹/۲۰۰	۰/۶۷۴	۲/۰۱۴	۴	کیفیت زندگی	اقتصادی	
۰/۰۰۰	۰/۰۲۸	۸۰/۰۵۷	۰/۶۳۳	۲/۲۱۹	۵	کیفیت زندگی	زیست محیطی	
۰/۰۰۰	۰/۰۳۲	۶۷/۳۲۶	۰/۷۸۰	۲/۱۶۲	۲	کیفیت زندگی	کالبدی	

منبع: (محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۳)

شکل ۶. ارزیابی مدل مفهومی در نرم افزار AMOS

منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۳)

ضریب همبستگی

جدول ۳ بیانگر آزمون همبستگی میان متغیرهای کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی و متغیر کیفیت زندگی است. مطابق نتایج، رابطه متغیر مدیریت با کیفیت زندگی در سطح ($0.8 < \text{Correlation} < 1$) قرار گرفته که نشان از وجود رابطه مثبت و خیلی قوی بین این متغیرها دارد. همچنین رابطه متغیرهای کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی با کیفیت زندگی در سطح ($0.6 < \text{Correlation} < 0.8$) قرار گرفته که نشان از وجود رابطه مثبت و قوی بین این متغیرها دارد. این نتایج نشان می‌دهد هر میزان این پنج متغیر در شهرک شهید کشوری ارتقاء پیدا کند، کیفیت زندگی نیز بهبود می‌یابد. در ارزیابی همبستگی میان متغیرها مشخص گردید، رابطه متغیر مدیریت با متغیرهای کالبدی و اجتماعی در سطح ($0.6 < \text{Correlation} < 0.8$) قرار گرفته که نشان از وجود رابطه مثبت و قوی بین این متغیرها دارد. همچنین رابطه متغیر کالبدی با متغیرهای زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی، رابطه میان متغیر زیست محیطی با اقتصادی،

اجتماعی و مدیریت و رابطه میان متغیر اقتصادی با متغیرهای اجتماعی و مدیریت در سطح $(0.6 < \text{Correlation} < 0.4)$ قرار گرفته که نشان از وجود رابطه مثبت و متوسط بین این متغیرها دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون همبستگی در نرم افزار Amos

مدیریتی	اجتماعی	اقتصادی	زیست محیطی	کالبدی	کیفیت زندگی	
.	.	.	.	.	۱/۰۰۰	کیفیت زندگی
.	.	.	.	۱/۰۰۰	۰/۷۸۰	کالبدی
.	.	.	۱/۰۰۰	۰/۴۹۴	۰/۶۳۳	زیست محیطی
.	.	۱/۰۰۰	۰/۵۰۶	۰/۵۲۵	۰/۶۷۴	اقتصادی
.	۱/۰۰۰	۰/۵۱۶	۰/۴۸۵	۰/۵۹۶	۰/۷۶۵	اجتماعی
۱/۰۰۰	۰/۷۱۶	۰/۵۶۲	۰/۴۸۴	۰/۶۵۰	۰/۸۳۴	مدیریت

منبع: (محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۳)

ارزیابی وضعیت شاخص‌ها

در این بخش با استفاده از آزمون رگرسیون به رتبه بندی شاخص های زیر مجموعه تمام مولفه ها پرداخته شده است تا مشخص شود کدام یک از شاخص بیشترین اثر را در کیفیت زندگی ساکنان شهرک شهید کشوری دارا می باشد و اولیت رسیدگی به کدام شاخص باید مورد توجه مدیران و مسئولان شهری قرار گیرد.

جدول ۴ خروجی نرم افزار Spss و آزمون رگرسیون خطی است. در این آزمون ۳۱ شاخص مولفه های کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی مورد آزمون قرار گرفته است. باتوجه به سطح معناداری $(0.05 > \text{Sig})$ نتایج مشخص گردیده است. مطابق نتایج بدست آمده شاخص های $(Z2)$ وضعیت فضای سبز و پارک های موجود در محدوده سکونت شهرک شهید کشوری با 0.497 اثرگذاری، $S1$ میزان توزیع خدمات و امکانات رفاهی در محدوده شهرک شهید کشوری با 0.405 اثرگذاری، $k6$ کیفیت مبلمان شهری قابل استفاده برای سنین مختلف با 0.383 اثرگذاری و $z3$ میزان کاربرد جنبه های اکولوژیکی در ساختمان ها به منظور پایدار ساختن انرژی با 0.361 اثرگذاری، بیشترین اثر را بر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری اصفهان را دارا می باشند. مقدار آماره T نشان از وجود اثرات معنادار میان شاخص های پژوهش و متغیر کیفیت زندگی است. بنابراین باتوجه به آماره T و همچنین سطح معناداری $(\text{Sig} < 0.05)$ بدست آمده برای هر ۳۱ شاخص مورد مطالعه، دو شاخص $k2$ (کیفیت معابر و روشنایی پیاده روها) و $z4$ (وضعیت ترافیکی در محدوده شهرک شهید کشوری) در سطح معناداری قرار نگرفته، بنابراین اثری بر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری ندارند و در مدل مفهومی این پژوهش اثری ندارند. بر اساس نتایج به دست آمده شاخص های مطرح شده در مولفه های زیست محیطی، اجتماعی و کالبدی در مدیریت شهری در شهرک شهید کشوری باید مورد توجه ویژه مدیران و مسئولان شهری قرار گیرد و در جهت رفع کمبودهای فضای سبز و پارکها، خدمات و امکانات رفاهی و بهبود کیفیت ساختمان ها و پایداری آنها اقدامات موثری صورت گیرد.

جدول ۴. نتایج آزمون رگرسیون خطی چندگانه در نرم افزار Spss

معیار	شاخص	رتبه	ضرایب استاندارد شده	سطح معناداری	t
کالبدی	k1	۱۱	۰/۲۲۶	۰/۰۰۰	۶/۴۷۵
	k2	۳۰	۰/۰۳۷	۰/۲۸۱	۱/۰۷۹
	k3	۲۲	۰/۱۵۹	۰/۰۰۰	۵/۵۰۱
	k4	۲۷	۰/۰۹۷	۰/۰۰۶	۲/۷۶۶
	k5	۱۷	۰/۱۹۹	۰/۰۰۰	۶/۹۴۳
	k6	۳	۰/۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۳/۰۲۸
	k7	۱۴	۰/۲۱۷	۰/۰۰۰	۶/۴۵۹
زیست محیطی	z1	۱۸	۰/۱۹۶	۰/۰۰۰	۷/۰۹۰
	z2	۱	۰/۴۹۷	۰/۰۰۰	۱۷/۲۷۷
	z3	۴	۰/۳۶۱	۰/۰۰۰	۱۲/۸۶۱
	z4	۳۱	۰/۰۰۷	۰/۸۰۵	۰/۲۴۷
	z5	۹	۰/۲۸۹	۰/۰۰۰	۱۰/۳۰۱
اقتصادی	egh1	۱۹	۰/۱۹۴	۰/۰۰۰	۴/۹۳۶
	egh2	۱۵	۰/۲۱۶	۰/۰۰۰	۶/۳۵۹
	egh3	۲۱	۰/۱۶۰	۰/۰۰۰	۳/۵۱۳
	egh4	۵	۰/۳۱۶	۰/۰۰۰	۷/۲۶۲
	egh5	۷	۰/۲۹۷	۰/۰۰۰	۸/۹۳۰
	egh6	۱۶	۰/۲۰۵	۰/۰۰۰	۶/۱۰۷
اجتماعی	S1	۲	۰/۴۰۵	۰/۰۰۰	۱۳/۲۱۰
	s2	۲۹	۰/۰۶۹	۰/۰۲۳	۲/۲۸۹
	s3	۸	۰/۲۹۲	۰/۰۰۰	۹/۱۴۳
	s4	۲۸	۰/۰۹۵	۰/۰۰۲	۳/۰۸۲
	s5	۲۳	۰/۱۵۵	۰/۰۰۰	۵/۱۶۷
	s6	۲۰	۰/۱۶۲	۰/۰۰۰	۵/۴۶۵
	s7	۲۴	۰/۱۳۳	۰/۰۰۰	۴/۳۱۴
مدیریتی	m1	۲۵	۰/۱۱۹	۰/۰۰۰	۳/۸۰۱
	m2	۶	۰/۳۰۳	۰/۰۰۰	۹/۴۰۵
	m3	۱۲	۰/۲۲۲	۰/۰۰۰	۶/۳۹۲
	m4	۱۳	۰/۲۱۹	۰/۰۰۰	۷/۵۰۶
	m5	۱۰	۰/۲۶۳	۰/۰۰۰	۷/۸۱۷
	m6	۲۶	۰/۱۰۶	۰/۰۰۳	۲/۹۸۵

منبع: (محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۳)

نتیجه گیری

امروزه کیفیت زندگی شهری یکی از کلیدی ترین مفاهیم برنامه ریزی شده است. بر این اساس برنامه ریزان در تلاش برای نمایش سطوح کیفیت زندگی در سطوح مختلف جغرافیایی هستند؛ تا از این طریق بتوانند راهکارهای بهتری برای بهبود کیفیت زندگی نواحی دارای وضعیت نامطلوب ارائه دهند. کیفیت محیط شهری به عنوان یکی از ابعاد مهم کیفیت زندگی، همزمان با پدیدار شدن بحران های محیطی در اواسط دهه ۱۹۶۰ در مجامع رسمی بین المللی در اولین کنفرانس سکونتگاه سازمان ملل مطرح شد. در این کنفرانس، کیفیت محیط را با برآورده کردن نیازهای اساسی انسان و عدالت اجتماعی مترادف دانستند. کیفیت محیط شهری دربرگیرنده شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و کالبدی- فضایی محیط شهری است که میزان رضایت یا عدم رضایت شهروندان از محیط شهری را نمایان می سازد. محققان متعددی

طی چند دهه اخیر در زمینه شهرسازی، اقتصاد، مسائل اجتماعی و غیره در زمینه مفهوم کیفیت محیط شهری تحقیق کرده و معیارهای مختلفی را بر اساس جنبه های گوناگون، برای یک محیط شهری مطلوب ارائه داده اند. کیفیت محیط صرفاً مفهومی کمی و تکنیکی نبوده، بلکه با مفاهیم کیفی هم چون کیفیت زندگی، تنوع فضای اجتماعی، فعالیت های اجتماعی، وابستگی های مکانی و هویت شهری نیز در ارتباط است. مؤلفه های اثرگذار کیفیت محیط شهری هم چون بهداشت محیط، امنیت، تعاملات اجتماعی، تنوع فعالیت های فرهنگی، حمایت از اقتصاد محلی، دسترسی های مناسب، افزایش کیفیت کالبدی محیط و غیره نقش قابل ملاحظه ای در رضایتمندی شهروندان از فضاهای عمومی شهری ایفا می نمایند. در پژوهش حاضر وضعیت کیفیت سکونت شهری شهرک شهید کشوری اصفهان مورد ارزیابی قرار گرفته است که در ۵ بعد کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی و ۳۱ شاخص مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج حاصل از پژوهش با روش معادلات ساختاری نشان می دهد که همه شاخص ها در سطح مطلوبی قرار دارد نشان می دهد که مدل پیشنهادی از برازندگی قابل قبولی برخوردار می باشد. همچنین نتایج ضریب رگرسیون استاندارد شده بعد مدیریتی با ضریب رگرسیون ۰/۸ بیشترین اثرات و همبستگی قوی و مثبتی با کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری دارا می باشد و با ایجاد تغییرات مثبت در این مؤلفه ها می توان انتظار بهبود کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری را شاهد بود. مطابق نتایج بدست آمده شاخص های (Z2 وضعیت فضای سبز و پارک های موجود در محدوده سکونت شهری شهرک شهید کشوری با ۰/۴۹۷ اثرگذاری، S1 میزان توزیع خدمات و امکانات رفاهی در محدوده شهرک شهید کشوری با ۰/۴۰۵ اثرگذاری، k6 کیفیت مبلمان شهری قابل استفاده برای سنین مختلف با ۰/۳۸۳ اثرگذاری و Z3 میزان کاربرد جنبه های اکولوژیکی در ساختمان ها به منظور پایدار ساختن انرژی با ۰/۳۶۱ اثرگذاری)، بیشترین اثر را بر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری اصفهان را دارا می باشند. مقدار آماره T نشان از وجود اثرات معنادار میان شاخص های پژوهش و متغیر کیفیت زندگی است. بنابراین با توجه به آماره T و همچنین سطح معناداری ($\text{Sig} < 0.05$) بدست آمده برای هر ۳۱ شاخص مورد مطالعه، دو شاخص k2 (کیفیت معابر و روشنایی پیاده رو ها) و Z4 (وضعیت ترافیکی در محدوده شهرک شهید کشوری) در سطح معناداری قرار نگرفته، بنابراین اثری بر کیفیت زندگی در شهرک شهید کشوری ندارند و در مدل مفهومی این پژوهش اثری ندارند.

با توجه به مشکلاتی که در شهرک شهید کشوری اصفهان وجود دارد راهکارهای زیر می توانند به مدیریت بهتر این شهر کمک کنند:

- تکمیل خدمات زیربنایی و روئایی
- تأمین سرانه های لازم برای احداث و نگه داری فضاهای سبز، و سایر فضاهای فرهنگی و خدماتی.
- افزایش مشارکت شهروندان و خیرین از طریق ایجاد تشکیل انجمن های محلی و جذب سرمایه گذاری.
- توجه به مسائل ایمنی و کیفیت ساخت و ساز و پی گیری و رفع نواقص فنی و ساختاری ساختمان ها و زیرساخت ها.
- اصلاح فرایندهای برنامه ریزی و واگذاری، از جمله بازنگری در طرح تفصیلی شهرک با توجه به رشد جمعیت و تغییر نیازها
- با توجه به این که شهرک شهید کشوری شهرکی نوساز و جدید می باشد و برآوردها نشان می دهد در آینده توسعه و رشد بیشتری را شاهد خواهد بود موارد زیر در جهت بهبود کیفیت سکونت در شهرک شهید کشوری اصفهان پیشنهاد می گردد:

❖ رعایت عدالت در توزیع تأسیسات و تجهیزات در شهرک شهید کشوری

- ❖ الگو قرار دادن ابعاد مختلف توسعه پایدار در تصمیم گیری های مربوط به شهرک و دوری از نگاه صرفا کالبدی و اقتصادی
- ❖ طراحی گونه های مختلف مسکن متناسب با سطح اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی ساکنان
- ❖ تدوین اصول و معیارهایی برای استفاده از سیستم های هوشمند در ساختمان های مسکونی و هوشمند سازی مسکن و عرصه های مسکونی در جهت بهبود کیفیت سکونتی مورد توجه قرار گیرد.
- ❖ ایجاد ساز و کارهای محدود کننده بورس بازی زمین در بافت شهرک شهید کشوری اصفهان.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان

پژوهشگران در انجام این پژوهش سهم برابر دارند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می دارند، هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

بنابر اظهار نویسنده مسئول، این مقاله مستخرج از رساله دکتری است و از مسئولین انتشار تشکر می کنند.

منابع

- ۱) ابراهیمی، مهدی و فدایی، فهیمه (۱۳۹۹). تحلیلی بر کیفیت زندگی در محلات شهری (مطالعه موردی: مسکن مهر شاهین شهر)، برنامه ریزی توسعه کالبدی، (۵) ۴ (۲۰)، ۱۵۳-۱۳۵.
- ۲) احمدی، حسن؛ دیوسالار، اسدالله و مومن پور، مریم (۱۴۰۰). بررسی عملکرد تاثیر بهسازی بافت های فرسوده شهری بر کیفیت زندگی محله نارنج باغ شهر نکا استان مازندران، مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه ای، (۲) ۱، ۵۹-۷۷.
- ۳) آذرائین، شرف (۱۴۰۰). تحلیل و ارزیابی کیفیت زندگی شهری با استفاده از تکنیک های تصمیم گیری چندمعیاره (مطالعه موردی: نواحی شهر گرگان)، جغرافیا و روابط انسانی، (۴) ۱، ۹۸-۸۲.
- ۴) براتی، ناصر و کاکاوند، الهام. (۱۳۹۲). ارزیابی تطبیقی کیفیت محیط سکونت شهری با تاکید بر تصویر ذهنی شهروندان (نمونه موردی: شهر قزوین)، نشریه هنرهای زیبا، (۱۸) ۳، ۳۲-۲۵.
- ۵) بهرام پور، عطیه و مدیری، آنوسا (۱۳۹۴). مطالعه رابطه میان رضایتمندی ساکنان از محیط زندگی و میزان حس تعلق آنها در مجتمع مسکونی بلند مرتبه شهرک کوثر تهران، نشریه هنرهای زیبا، (۲۰) ۳، ۸۵-۹۴.
- ۶) پورمحمدی، محمدرضا و کریمی، رضا (۱۴۰۲). تدوین مدل مفهومی کیفیت زندگی در شهرها با تأکید بر شاخص های مسکن مطالعه موردی: مناطق پنج گانه شهر ارومیه، فصلنامه علمی و پژوهشی اطلاعات جغرافیایی سپهر، (۳۲) ۱۲۶، ۷۵-۹۲.
- ۷) حج فروش، شهاب الدین (۱۴۰۱). ارزیابی عملکرد مؤلفه های کیفیت محیط شهری و نقش آن در ارتقاء رضایت شهروندان (مطالعه موردی: شهر یزد)، جغرافیا و روابط انسانی، (۴) ۴، ۳۲۲-۳۰۴.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26453851.1401.4.4.19.1>

۸) حکمت نیا، حسن؛ رضایی، حجت؛ باقری، علی و محمودی نیا، محبوبه (۱۴۰۰). تبیین اثرات فناوری اطلاعات و ارتباطات بر بهبود کیفی مسکن شهری و کیفیت زندگی شهروندان (مطالعه موردی: محله کوچه بیوک شهر یزد)، برنامه ریزی توسعه کالبدی، (۶) ۱ (۲۱)، ۱۳۵-۱۴۸.

<https://doi.org/10.30473/psp.2021.52656.2298>

۹) حیدری سورشجانی، رسول؛ دولتیاریان، کامران و شاطریان، محسن (۱۴۰۲). سنجش کیفیت محیط شهری بر مبنای رضایتمندی سکونتی (مطالعه موردی: شهر نورآباد)، مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه های انسانی، (۱۸) ۱ (۶۲)، ۳۷-۵۰.

<https://dor.org/20.1001.1.25385968.1402.18.1.4.1>

۱۰) زنگانه، احمد؛ پرزادی، طاهر و مسکنی، شراره (۱۴۰۰). ارزیابی میزان رضایتمندی شهروندان از کیفیت محیط شهری (مطالعه موردی مسکن مهر شهر رشت)، مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی، (۲) ۳، ۵۲-۳۱.

<https://doi.org/10.22124/gscj.2021.20734.1114>

۱۱) ازهره، مسعود و رضایی، حسین (۱۳۹۹). ارزیابی رضایتمندی سکونتی در مجموعه مسکن مهر به مثابه راهبردی جهت پیشگیری از اتلاف سرمایه ملی مورد مطالعه: مجتمع دولت مهر شهر کرمانشاه، نشریه معماری و شهرسازی ایران، (۲) ۱۱، ۵-۲۰.

<https://doi.org/10.30475/isau.2020.154850.1114>

۱۲) ساسانپور، فرزانه؛ موحد، علی؛ شمعی، علی و مصطفوی صاحب، سوران (۱۳۹۴). بررسی و تحلیل مولفه های تاثیرگذار در ارتقای کیفیت های محیطی با استفاده از تکنیک فرآیند تحلیل شبکه ای (ANP)، مطالعه موردی: سقز، محیط شناسی، (۴۰) ۱، ۱۸۶-۱۶۱.

<https://doi.org/10.22059/jes.2015.53906>

۱۳) سیاف زاده، علیرضا؛ مرادی، مجتبی و حسینی شه پریمان، نسی الله (۱۴۰۰). تحلیل فضایی شاخص های کمی و کیفی مسکن در سطح نواحی شهر ایذه، مجله مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه ای، (۳) ۲ (۵)، ۸۳-۱۰۲.

۱۴) شاطریان، حیدری و فلاحتی، فرشاد (۱۳۹۹). ارزیابی شاخص های کیفیت زندگی شهری با رویکرد شهر سالم (مطالعه موردی: بافت های فرسوده شهر کاشان)، جغرافیای اجتماعی شهری، (۷) ۱، ۸۰-۶۵.

<https://doi.org/10.22103/JUSG.2020.2005>

۱۵) شاهین، سمیرا (۱۴۰۰). ارزیابی سطح کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: شهرک منظره خمینی شهر)، جغرافیا و مطالعات محیطی، (۱۰) ۴۰، ۱۰۱-۱۲۲.

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.20087845.1400.10.40.7.5>

۱۶) صفر علیزاده، اسماعیل (۱۳۹۹). تحلیل شاخص های کمی و کیفی مسکن در شهر ارومیه، مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه های انسانی، (۱۵) ۲ (۵۱)، ۵۲۹-۵۴۴.

http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_672849.html

۱۷) ضابطیان، الهام؛ صادقی، علی رضا و حسین آبادی، سمانه (۱۳۹۶). بررسی میزان رضایتمندی ساکنان از پروژه های مسکن مهر با تأکید بر ارزیابی مؤلفه های عینی مورد مطالعه پروژه مسکن مهر قم، انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، (۱۴) ۱۸۴-۱۷۳.

<https://doi.org/10.30475/isau.2018.62073>

۱۸) ضرغامی، اسماعیل؛ قنبران، عبدالحمید و سعادت و قار، پوریا (۱۳۹۸). مقایسه تطبیقی مولفه های تأثیر گذار بر بهبود رضایتمندی سکونتی در مجموعه های مسکونی اقشار کم درآمد، مجله مطالعات شهری، (۳۳) ۳، ۹۳-۱۰۸.

<https://doi.org/10.34785/J011.2019.681>

۱۹) فرج پور باصر، سویل؛ موسوی، میر سعید و اکبری نامدار، شبنم (۱۴۰۰). بازشناسی عوامل موثر بر کالبد فضایی مسکونی و سنجش میزان رضایتمندی ساکنان مجتمع های مسکونی از کیفیت کالبدی محیط مسکونی (مورد شناسی: مجتمع مسکونی آسمان تبریز)، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری- منطقه ای، (۱۱) ۴۱، ۱۴۹-۲۲۰.

<https://doi.org/10.22111/gaij.2021.6603>

۲۰) قاضی میرسعید، مجتبی؛ طالعی، محمد؛ ابوالحسنی، سمیه و علیشاه، الهام (۱۴۰۰). سنجش شاخص های عینی و ذهنی به منظور ارزیابی کیفیت زندگی در محله های درون شهری (مطالعه موردی: شهر سمنان)، برنامه ریزی توسعه کالبدی، (۶) ۲، ۴۴-۲۹.

<https://doi.org/10.30473/psp.2021.51871.2277>

- (۲۱) قلی مطلق، مجید و درویشی، فرهاد (۱۴۰۰). سنجش کیفیت زندگی شهری با الگو برداری از شاخص های بارومتر اروپایی (مطالعه موردی: شهر قزوین)، پژوهش های جغرافیای انسانی، (۵۳)، ۲، ۵۷۹-۵۹۷.
<https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.289797.1008013>
- (۲۲) محمدی، الناز و بینا، محسن (۱۴۰۲). بررسی مولفه های موثر بر کیفیت طراحی فضای مسکونی در بافت های ناکارآمد میانی مورد مطالعاتی محله عمان سامانی اصفهان، مجله معماری و شهرسازی آرمان شهر، (۴۳)، ۱۹۶-۲۱۲.
<https://doi.org/10.22034/aaud.2023.349028.2683>
- (۲۳) ناصری، سینا؛ منصوری، سید امیر و براتی، ناصر (۱۴۰۳). مقایسه نقش دو رویکرد منظر و برنامه ریزی در ارتقاء کیفیت سکونت در ایران با تکیه بر مسکن مهر، مجله منظر، (۱۶) ۲۶ (۶۷)، ۲۶-۳۹.
<https://doi.org/10.22034/manzar.2023.381389.2221>
- (۲۴) نوری، محمدجواد و اسدیپور، کاووه (۱۳۹۵). تبیین عوامل مؤثر بر میزان رضایتمندی ساکنان مسکن مهر از وضعیت سکونت مورد مطالعه شهر دهاقان، مطالعات شهری، (۱۸)، ۶۳-۷۵.
- (۲۵) احمدی، پروین و چاره‌جو، فرزین (۱۴۰۰). بررسی میزان رضایتمندی ساکنان مسکن مهر از کیفیت سکونتی آن با رویکردی ویژه به شاخص های مسکن پایدار مورد مطالعه مسکن مهر شهرک بهاران، برنامه ریزی فضایی، (۱۱)، ۱، ۹۳-۱۱۹.
<https://www.doi.org/10.22108/sppl.2020.116756.1378>
- 26) Ahmadi, P. & Charejoo, F. (2021). Investigating the level of satisfaction of residents of Mehr Housing with its residential quality with a special approach to sustainable housing indicators studied in Mehr Housing, Baharan Township, Spatial Planning, (11) 1, 119-93.(persian)
<https://www.doi.org/10.22108/sppl.2020.116756.1378>
- 27) Ahmadi, H., Diosalar, A. & Momenpour, M. (2021). Investigating the performance of the impact of improving worn-out urban textures on the quality of life in Narenj Bagh neighborhood, Neka city, Mazandaran province, Sustainable Urban and Regional Development Studies, (2) 1, 59-77. (persian)
- 28) Arku Ziama, J., Li, B., (2018). Residents Post- Occupancy Evaluation of Social Housing in Liberia, Journal of Building Construction and Planning Research (6). 1-22.
<https://doi.org/10.4236/jbcpr.2018.61001>
- 29) Azar-Ain, S. (2021). Analysis and evaluation of urban life quality using multi-criteria decision-making techniques (case study: Gorgan city districts), Geography and Human Relations, (4) 1, 82-98. (persian)
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26453851.1400.4.1.5.7>
- 30) Baker, E., Lester, L.H., Bentley, R. & Beer, A., (2016). Poor housing quality: Prevalence and Health Effects, Journal of Prevention & Intervention in the Community, 44 (4), 219-232.
<https://doi.org/10.1080/10852352.2016.1197714>
- 31) Barati, N. & Kakavand, E. (2013). Comparative assessment of the quality of urban residential environment with emphasis on the mental image of citizens (case study: Qazvin city), Fine Arts Journal, (18) 3, 32-25. (persian)
<https://doi.org/10.22059/jfaup.2013.51315>
- 32) Bahrampour, A. & Midiri, A. (2015). Study of the relationship between residents' satisfaction with the living environment and their sense of belonging in the high-rise residential complex of Kowsar Town, Tehran, Journal of Fine Arts, (20) 3, 85-94. (persian)
<https://doi.org/10.22059/jfaup.2015.56880>
- 33) Biagi, B. & Gabriela Ladub, M. (2018). Urban Quality of Life and Capabilities: An Experimental Study, Ecological Economics (150). 137-152.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolecon.2018.04.011>
- 34) Cicirelli, F., Guerrieri, A., Mastroianni, C., Spezzano, G. & Vinci, A., (2019). The Internet of Things for Smart Urban Ecosystems, Springer International Publishing AG, part of Springer Nature,
<https://doi.org/10.1007/978-3-319-96550-5>
- 35) Ebrahimi, M., & Fadaei, F. (2020). An analysis of the quality of life in urban neighborhoods (case study: Mehr Shahinshahr housing), Physical Development Planning, (5) 4 (20), 135-153. (persian)
<https://doi.org/10.30473/psp.2021.49274.2206>
- 36) Farajpour Baser, S., Mousavi, Mir S. & Akbari Namdar, Sh. (2021). Identifying factors affecting residential spatial structure and measuring the satisfaction of residents of residential complexes with the physical quality of the residential environment (Case study: Aseman Residential Complex, Tabriz), Quarterly Journal of Geography and Urban-Regional Planning, (11) 41, 220-149. (persian)
<https://doi.org/10.22111/gaij.2021.6603>
- 37) Ghazi Mirsaeed, M., Talei, M., Abolhasani, S. & Alishah, E. (2021). Measuring objective and subjective indicators to assess the quality of life in inner-city neighborhoods (case study: Semnan city), Physical Development Planning, (6) 2, 44-29. (persian)

- <https://doi.org/10.30473/psp.2021.51871.2277>
- 38) Gholi Motlagh, M. & Darvishi, F. (2021). Measuring the quality of urban life by modeling the European barometer indicators (case study: Qazvin city), *Human Geography Research*, (53) 2, 579-597.
<https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.289797.1008013>
- 39) Hajj Furosh, Sh. (2022). Performance evaluation of urban environment quality components and its role in improving citizen satisfaction (case study: Yazd city), *Geography and Human Relations*, (4) 4, 322-304. (persian)
<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26453851.1401.4.4.19.1>
- 40) Hekmatnia, H., Rezaei, H., Bagheri, A. & Mahmoudinia, M. (2021). Explaining the effects of information and communication technology on improving the quality of urban housing and the quality of life of citizens (case study: Kocheh Buyok neighborhood in Yazd city), *Physical Development Planning*, (6) 1 (21), 135-148. (persian)
<https://doi.org/10.30473/psp.2021.52656.2298>
- 41) Heydari Sureshjani, R., Dolatyarian, K. & Shaterian, M. (2023). Measuring the quality of urban environment based on residential satisfaction (case study: Noorabad city), *Human Settlement Planning Studies*, (18) 1(62), 37-50. (persian)
<https://dor.org/20.1001.1.25385968.1402.18.1.4.1>
- 42) Jing, Y., Yingzhu, L., Shuyao, R., Wenwu, F. & Zibei, Q. (2024), Quantifying the quality of outdoor space in high-intensity residential areas: A case study of Nanjing in China, *Frontiers of Architectural Research Journal*,(1) 1-15.
<https://doi.org/10.1016/j.foar.2024.10.004>
- 43) Kamp, I.V., Leidelmeijer, K., Marsman, G. & Hollander, A.D, (2003). Urban Environmental Quality and Human Well-being towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A Literature Study, *Landscape and Urban Planning*, 65.
[https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00232-3](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00232-3)
- 44) Low, C. T., Stimson, R., Chen, S., Cerin, E., Wong, P. P. Y. & Lai, P. C., (2018). Personal and Neighborhood Indicators of Quality of Urban life: a Case Study of Hong Kong, *Social Indicators Research*, 136 (2), 773-751.
<https://doi.org/10.1007/s11205-017-1579-3>
- 45) Mohammadi, Elnaz and Bina, Mohsen (2023). Investigating the factors affecting the quality of residential space design in inefficient middle textures, a case study of Oman Samani neighborhood in Isfahan, *Arman Shahr Journal of Architecture and Urban Planning*, (43), 196-212. (persian)
<https://doi.org/10.22034/aud.2023.349028.2683>
- 47) Nasser, Sina; Mansouri, Seyed A. & Barati, N. (2024). Comparing the role of two approaches of landscape and planning in improving the quality of residence in Iran with emphasis on Mehr housing, *Manzar Journal*, (16) 26 (67), 26-39. (persian)
<https://doi.org/10.22034/manzar.2023.381389.2221>
- 48) Nichol, J., & Wong, S.M. (2005). Modeling Urban Environmental Quality in a Tropical City. *Landscape and Urban Planning*, (73) 49-58.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2004.08.004>
- 49) Nouri, Mohammad J. & Asadpour, K. (2016). Explaining the factors affecting the satisfaction of residents of Mehr Housing with the housing situation in the case study of Dehaqan city, *Urban Studies*, (18), 63-75. (persian)
- 50) Pacione, M. (2003), Evaluating the quality of the residential environment in a high-rise public housing development. *Appl Geog* . 4 (1), 59-70.
- 51) Pourmohammadi, Mohammad R. & Karimi, R. (2023). Developing a conceptual model of quality of life in cities with emphasis on housing indicators. Case study: five regions of Urmia city. *Sepehr Geographic Information Quarterly*, (32) 126, 75-92. (persian)
<https://doi.org/10.22131/sepehr.2023.562689.2909>
- 52) Sayafzadeh, A., Moradi, M. & Hosseini Shahparian, N. (2021). Spatial analysis of quantitative and qualitative housing indicators at the level of Izeh city districts, *Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies*, (3) 2 (5), 102-83. (persian)
- 53) Sasanpour, Farzaneh; Movahed, Ali; Shama, Ali and Mostafavi Saheb, Soran (2015). Investigation and analysis of effective components in improving environmental qualities using the Analytical Network Process (ANP) technique, case study: Saqqez, *Environmental Science*, (40) 1, 186-161. (persian)
<https://doi.org/10.22059/jes.2015.53906>
- 54) Safar Alizadeh, E. (2020). Analysis of quantitative and qualitative housing indicators in Urmia city, *Human Settlement Planning Studies*, (15) 2(51), 529-544. (persian)

- http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_672849.html
- 55) Schmitt R. B. (2002). Considering Social Cohesion in Quality-of-Life Assessments: Concept and Measurement, *Journal for Quality-of-Life Measurement*, 1 (58) ,403-428.
http://dx.doi.org/10.1007/0-306-47513-8_18
- 56) Shahin, S. (2021). Evaluation of the quality of urban life (case study: Manzariyeh Khomeini Shahr town), *Geography and Environmental Studies*, (10) 40, 101-122. .(persian)
<http://dorl.net/dor/20.1001.1.20087845.1400.10.40.7.5>
- 57) Shaterian, H. & Falahati, F. (2020). Evaluation of urban quality of life indicators with a healthy city approach (case study: dilapidated urban areas of Kashan), *Urban Social Geography*, (7) 1, 65-80. .(persian)
<https://doi.org/10.22103/JUSG.2020.2005>
- 58) Zanganeh, A., Parizadi, T. & Maskani, Sh. (2021). Evaluating the level of citizens' satisfaction with the quality of the urban environment (case study of Mehr Housing in Rasht), *Geographical Studies of Coastal Areas*, (2) 3, 52-31. .(persian)
<https://doi.org/10.22124/gscj.2021.20734.1114>
- 59) Zarghami, Ismail., Ghanbaran, A. & Saadati-Vagar, P. (2019). Comparative comparison of the influencing factors on improving residential satisfaction in low-income housing complexes, *Journal of Urban Studies*, (33), 93-108. .(persian)
<https://doi.org/10.34785/J011.2019.681>
- 60) Zabitian, E., Sadeghi, A. & Hosseinabadi, S. (2017). Investigating the level of residents' satisfaction with Mehr housing projects with emphasis on evaluating the objective components studied in the Mehr housing project in Qom, *Iranian Scientific Society of Architecture and Urban Planning*, (14), 173-184.[persian
<https://doi.org/10.30475/isau.2018.62073>
- 61) Zohreh, M. & Rezaei, H. (2020). Evaluation of residential satisfaction in Mehr housing complex as a strategy to prevent the waste of national capital. Case study: Mehr government complex in Kermanshah city, *Iranian Journal of Architecture and Urban Planning*, (2) 11, 20-5. .[persian]
<https://doi.org/10.30475/isau.2020.154850.1114>